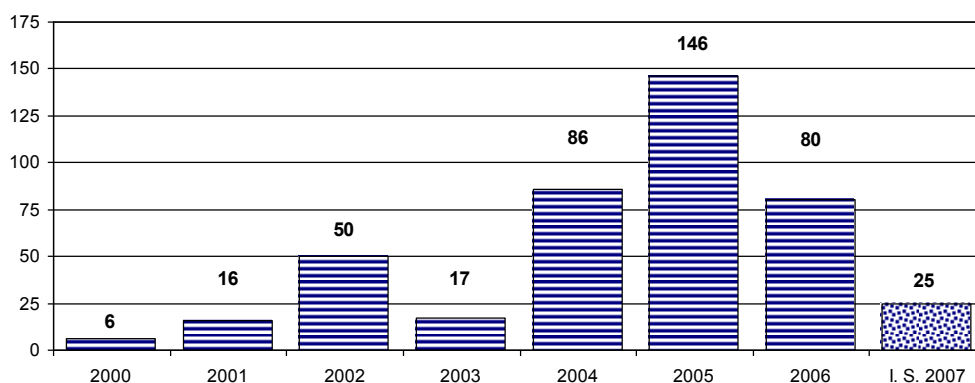

Zpráva za období od 1. ledna do 30. června 2007 o stavu vyřizování stížností podaných proti České republice k Evropskému soudu pro lidská práva

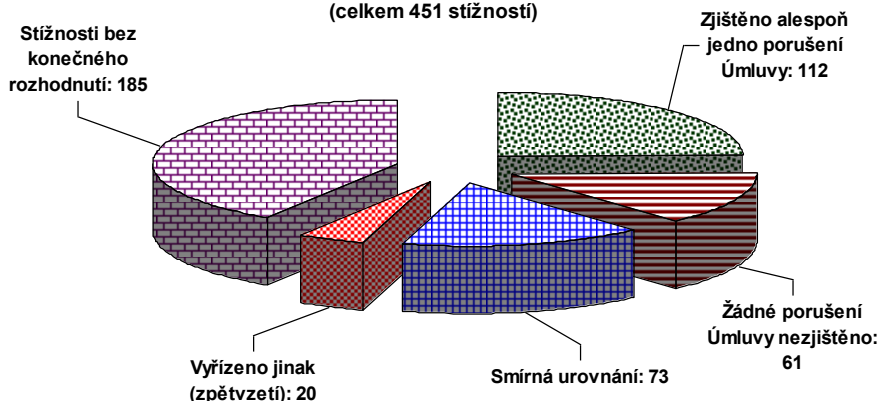
Na úvod můžeme graficky předestřít vývoj počtu vládě komunikovaných stížností a nastínit celkový přehled agendy komunikovaných stížností proti České republice, jak se jevil na konci prvního pololetí roku 2007.

Graf č. 1:
Počet komunikovaných stížností proti České republice v jednotlivých letech
(roky 2000 až I. S. 2007)

Vývoj zachycený grafem č. 1 potvrzuje, že Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“) při oznamování nových stížností vládě České republiky poněkud polevil, což nepochybně souvisí se zavedením nového prostředku nápravy nepřiměřené délky řízení s účinností od 27. dubna 2006.

Graf č. 2:
Přehled stížností komunikovaných vládě České republiky
od 1/1/1993 do 30/6/2007 podle stavu jejich vyřizování
(celkem 451 stížností)

Graf č. 2 rovněž ukazuje statický obrázek o agendě tak, jak se jeví ke konci prvního pololetí roku 2007.

Tato zpráva je dále rozčleněna na část I, která obsahuje přehled případů uzavřených Soudem v období, za které se zpráva podává. Část II zprávy se zmiňuje o případech, u nichž v daném období došlo k jinému vývoji a řízení o nich před Soudem pokračuje. Část III zprávy bude věnována problematice výkonu rozsudků Soudu. Pro přehlednost můžeme odkázat na obsah zařazený na závěr této zprávy.

I. Přehled případů uzavřených Soudem v období od 1. ledna do 30. června 2007

Řízení před Soudem končí obvykle rozsudkem ve věci samé (oddíl 1.1.), prohlášením stížnosti za nepřijatelnou v plném rozsahu (oddíl 1.2.) nebo vyškrtnutím stížnosti ze seznamu případů, především z důvodu smírného urovnání (oddíl 1.3.).

1.1. ROZSUDKY SOUDU VE VĚCI SAMÉ

V daném období vynesl Soud celkem sedm rozsudků, přičemž jeden se týkal toliko spravedlivého zadostiučinění. Rozsudky postupně nabývají právní moci způsobem předvídaným v článku 44 Úmluvy.

1.1.1. Nové rozsudky Soudu

Rozsudky Soudu vydané proti České republice se týkaly především problematiky řízení o péči o nezletilé děti, resp. výkonu rozhodnutí o styku rodiče s nezletilým dítětem, a to na poli:

- článku 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu nepřiměřené délky řízení o péči o nezletilé ve třech případech (*Kříž, Mezl, Patera*),
- článku 8 Úmluvy v aspektu práva na rodinný život v pěti případech (*Kříž, Mezl, Zavřel*, přičemž ve věci *Patera* tento článek nebyl porušen; *Havelka a ostatní*),

Jeden rozsudek (*Heglas*) se vztahoval k problematice odposlechů a výpisů telefonických hovorů a jejich využití jako důkazu v trestním řízení, přičemž Soud shledal porušení článku 8, nikoli však článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Zbývající rozsudek navazoval na předchozí rozsudek ve věci samé a řešil pouze otázku spravedlivého zadostiučinění (*Chadimová*).

Nyní následují podrobnější informace k jednotlivým rozsudkům, a to v chronologickém pořadí podle data, kdy byly vydány.

Rozsudek senátu bývalé druhé sekce Soudu ze dne 9. ledna 2007 ve věci stížnosti č. 26634/03 – Václav Kříž proti České republice

Soud jednomyslně konstatoval, že délka řízení o novém návrhu stěžovatele na úpravu styku s nezletilým synem, nacházejícím se v péči matky, porušila požadavek „přiměřené lhůty“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, a poměrem šesti hlasů proti jednomu rozhodl, že v důsledku nemožnosti styku s dítětem bylo porušeno právo stěžovatele na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy. Na spravedlivém zadostiučinění přiznal Soud stěžovateli celkovou částku 11 128 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel je otcem nezletilého syna, narozeného po rozvodu rodičů v roce 1991. Matka, do jejíž péče byl syn svěřen, však kontakt s ním stěžovateli odmítala umožnit. K návrhu stěžovatele byl styk s nezletilým upraven rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 z května 1994 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze z října 1994.

Rozsudky o úpravě styku stěžovatele s dítětem matka nerespektovala. Systematicky odmítala dítě ke styku předávat, na čemž nic nezměnila ani donucovací opatření státních orgánů, sahající od finančních pokut v civilním řízení až k podmíněnému trestu odnětí svobody.

V květnu 1996 stěžovatel podal nový návrh na úpravu styku s dítětem, o němž bylo v dubnu 2005 rozhodnuto Krajským soudem v Praze tak, že stěžovatel – vzhledem k nezpůsobilosti nezletilého k přímému kontaktu – má právo pouze na písemný styk.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K právu na rozhodnutí v „přiměřené lhůtě“ (článek 6 odst. 1 Úmluvy)

Soud připustil, že daná kauza představuje poměrně komplikovanou věc, zejména – jak namítala vláda – z důvodu neoblomného postoje matky. Nicméně, jak uvedl, délka rozhodování o návrhu stěžovatele trvala téměř devět let, přičemž postup soudů byl poznamenán obdobími nečinnosti v délce pěti, resp. jednoho a půl roku. Vzhledem k těmto skutečnostem, jakož i okolnosti, že ve věcech týkajících se úpravy poměrů k nezletilým mají soudy postupovat se zvýšenou rychlostí, Soud konstatoval, že délka předmětného řízení porušila podmínku „přiměřené lhůty“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy.

b) K právu na respektování rodinného života (článek 8 Úmluvy)

Soud zejména zdůraznil, že stěžovatel a syn se v důsledku absence jakéhokoli kontaktu prakticky neznají. I když uznal, že prvotní příčinou tohoto problému byl neoblomný přístup matky, konstatoval, že její odpor vůči styku stěžovatele se synem národní orgány *de facto* tolerovaly. Ve svém postupu se omezily jen na pokusy navázat s matkou kontakt a na ukládání peněžitých pokut. Ačkoli se tyto sankce dlouhodobě mýjely účinkem, příslušné orgány nepřistoupily k důraznějším krokům, předvídaným ostatně vnitrostátním právem, jež by byly efektivně prosadily právo stěžovatele na styk se svým dítětem. Vzhledem k nedostatečnosti přijatých opatření Soud uzavřel, že národní orgány nedostály svým pozitivním povinností, a porušily tak článek 8 Úmluvy.¹

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval na spravedlivém zadostiučinění bezmála 5 210 000 Kč. Vláda tuto částku odmítla jako nepřiměřenou.

Soud konstatoval, že stěžovatel utrpěl v důsledku nemožnosti vídat se se svým synem „značnou“ morální újmu, a přiznal mu z tohoto titulu 10 000 €. Na nákladech řízení mu přičkl sumu 2 000 €, sníženou o 872 € coby částku právní pomoci poskytnutou stěžovateli Radou Evropy (ve výsledku tedy 1 128 €).

Rozsudek senátu bývalé druhé sekce Soudu ze dne 9. ledna 2007 ve věci č. 27726/03 – Oldřich Mezl proti České republice

Soud jednomyslně rozhodl, že Česká republika porušila právo stěžovatele na přiměřenou délku řízení o výkonu rodičovské zodpovědnosti ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, jakož i

¹ S tímto závěrem vyslovila ve svém odchylném stanovisku nesouhlas švédská soudkyně Fura-Sandströmová, jež argumentaci vlády na poli článku 8 Úmluvy označila za „obzvláště přesvědčivou“. Podle ní národní orgány nemohly učinit v dané věci více: drastičtější postup vůči matce, ať již ve formě vyšších finančních pokut či dokonce nepodmíněného trestu odnětí svobody, by v konečném důsledku byl postihl zejména nezletilého, jehož nejvyššího zájmu je za všech okolností třeba dbát.

stěžovatelovo právo na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy. Stěžovateli přiznal na spravedlivém zadostiučinění celkem 10 802 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

V roce 1986 se z manželství stěžovatele s J. M. narodila dcera. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze září 1993 bylo manželství rozvedeno, výchova dítěte svěřena matce a stěžovateli stanovena povinnost platit výživné.

Poprvé byl styk stěžovatele s dcerou upraven rozsudkem obvodního soudu z října 1994 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze z března 1995. Matka jej však navzdory výzvě soudu a orgánu péče o dítě nerespektovala. K další úpravě styku stěžovatele s dcerou došlo během roku 1997; obvodní soud současně ustanovil nad výchovou nezletilé dohled, jejímž výkonem byla pověřena Městská část Praha 8. V období prvních dvou měsíců od právní moci rozsudku (od ledna 1998) měla být nezletilá předávána stěžovateli matkou za přítomnosti pracovnice orgánu péče o dítě. Dle zprávy tohoto orgánu došlo ke styku pouze jednou (v lednu 1998), poté se nezletilá dalším stykům se stěžovatelem bránila. Matce byly ukládány pokuty, avšak bezvýsledně. Následně bylo proti ní zahájeno trestní stíhání pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí, matka byla v roce 2001 odsouzena k podmíněnému trestu. Nezletilá styk i nadále odmítala styk se stěžovatelem, který nebyl ochoten se alespoň částečně přizpůsobit dceřinu přání.

V červenci 2004 obvodní soud s ohledem na dosažení zletilosti dítěte zastavil řízení o změně výchovy, o změně úpravy styku a zákazu styku otce s nezletilou a o nařízení ústavní výchovy nezletilé. Předmětem nalézacího řízení však i nadále zůstala otázka zvýšení výživného, dále pokračovalo také vykonávací řízení ohledně styku.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K porušení práva na řízení v přiměřené lhůtě (článek 6 odst. 1 Úmluvy)

Soud vzal za počátek relevantního období počátek září 1998, kdy obvodní soud zahájil z moci úřední řízení o změně výchovy, ke kterému se následně připojila další řízení o návrzích rodičů (např. o zákazu styku, o zvýšení výživného, o úpravě styku); ta byla ukončena rozsudky z července 2004 a 2005, nicméně v době rozhodování Soudu stále probíhalo řízení o zvýšení výživného. Na dvou stupních soudní soustavy tak řízení trvalo osm let a více než tři měsíce. V mezidobí vydaly vnitrostátní soudy určitý počet procesních rozhodnutí, v řízení o výkon rozhodnutí byl činný rovněž Ústavní soud.

Řízení podle Soudu vykazovalo jistou míru složitosti, a to zejména s ohledem na silné napětí mezi rodiči, přičemž stěžovatel byl do jisté míry odpovědný za prodlužování řízení. Nicméně soud prvního stupně po dobu téměř šesti let nepřijal žádné rozhodnutí o změně výchovy, ačkoli vzhledem k dlouhodobému chování matky zahájil toto řízení z úřední povinnosti. Navíc bylo řízení o většině nároků zastaveno, neboť dítě dosáhlo zletilosti, a ve věci výživného stále probíhá. Soudy se sice současně musely zabývat výkonem stěžovatelova práva na styk, čímž ale nelze ospravedlnit nečinnost v nalézacím řízení. Taková situace dle mínění Soudu není slučitelná s požadavkem zvláštní pečlivosti vyžadované v opatrovnických řízeních tím spíše, že vady ve výchově matky byly nepopíratelné a že velmi napjatá rodinná situace měla devastující účinek na psychologický stav nezletilé.

K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tudíž došlo.

b) K porušení práva na rodinný život (článek 8 Úmluvy)

Soud předně poznamenal, že dopady délky předmětného řízení o výkonu rodičovské zodpovědnosti na stěžovatelův rodinný život zkoumal již na poli článku 6 odst. 1 Úmluvy.

K otázce realizace stěžovatelova práva na styk s dcerou Soud připomněl, že ve věcech tohoto typu se přiměřenost jakéhokoli opatření posuzuje podle rychlosti jeho realizace, přičemž s údivem konstatoval, že stěžovatelovo právo na styk s dcerou zůstalo od podzimu 1995 do

podzimu 1997, tedy po dva roky, neurčeno, přestože bylo zjištěno, že styk s otcem je v zájmu harmonického vývoje nezletilé.

Předmětem další kritiky ze strany Soudu byl postup obvodního soudu, který sice v září 1998 zahájil z moci úřední řízení o změně výchovy za situace, kdy matka bránila otci v jeho právu stýkat se s dítětem, avšak ve věci nebylo až do nabytí zletilosti dcery vydáno žádné rozhodnutí. Soudy v daném případě neprokázaly požadovanou pečlivost, ačkoli byly opatrovníkem dítěte o situaci pravidelně informovány. Takový nedostatek pečlivosti, ke kterému se navíc připojuje nedostatek pozitivních opatření k usnadnění styku stěžovatele s dcerou, nemůže podle Soudu napravit ani odsouzení matky v rámci trestního řízení v květnu 2001.

Soud dále konstatoval, že přes pravomocné rozhodnutí o právu stěžovatele na styk proběhlo jediné setkání stěžovatele s dítětem v lednu 1998, později bylo v důsledku vynucovaného styku u dcery konstatováno psychické trauma a další styk se omezil pouze na vzájemné konflikty mezi rodiči, nebo byl velmi krátký.

Soud na jedné straně uznal, že neuskutečňování stěžovatelova práva na styk bylo přičitatelné zejména zjevně odmítavému postoji matky a posléze dcery, v tomto ohledu naprogramované matkou, ale na druhé straně konstatoval, že příslušné orgány měly přijmout přiměřená opatření, aby nedostatečnou spoluprací ze strany matky sankcionovaly; soudy ovšem nejednaly patřičně rychle a systematicky při využívání různých prostředků, které jim vnitrostátní právo dávalo k dispozici.

K porušení článku 8 Úmluvy v důsledku nerealizace stěžovatelova práva na styk s dcerou tudíž došlo.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval na spravedlivém zadostiučinění částku přes 130 000 €. Soud stěžovateli přiznal z titulu morální újmy způsobené porušením článku 8 Úmluvy částku 10 000 € a současně částku 1 200 € jako náhradu nákladů řízení, sníženou o částku 398 € poskytnutou stěžovateli z titulu právní pomoci z prostředků Rady Evropy.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 18. ledna 2007 ve věci č. 14044/05 – Vladimír Zavřel proti České republice

Soud jednomyslně konstatoval, že právo stěžovatele na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy bylo porušeno. Zbytek jeho stížnosti Soud zároveň z různých důvodů prohlásil za nepřijatelný. Stěžovateli přiznal spravedlivé zadostiučinění ve výši 6 000 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel s manželkou, která v roce 2001 opustila společnou domácnost i s nezletilým synem, uzavřel v září 2002 dohodu o svěření dítěte do výchovy matky a o jeho styku s otcem, schválenou Městským soudem v Brně v prosinci 2002. Po rozvodu manželství začala matka klást překážky realizaci stěžovatelova styku se synem. Stěžovatel podal v říjnu 2003 k Okresnímu soudu Brno-venkov návrh na výkon rozhodnutí a soud matku vyzval k plnění povinností.

V říjnu 2003 podal stěžovatel návrh na novou úpravu svého styku s dítětem. Podle znaleckého posudku z března 2004 přistupuje otec k dítěti zodpovědně, ale u chlapce se objevují první příznaky syndromu zavrženého rodiče, a proto by měl být jejich vzájemný styk rozšířen. V červenci 2004 podal stěžovatel k soudu další návrh na výkon rozhodnutí, soud opět vyzval matku k plnění povinností. V prosinci 2004 navrhl stěžovatel s ohledem na chování matky, aby bylo dítě svěřeno do jeho péče. Soud si vyžádal stanovisko psychologa a rodičům nařídil, aby se i s dítětem počátkem března 2005 dostavili do pedagogicko-psychologické poradny. Matka však dítě do poradny nepřivedla. Podle rozsudku okresního soudu z dubna 2005, který vyzdvihl, že stěžovatel má dobré výchovné schopnosti, syn je neurotizován z napjatých

vztahů mezi rodiči a díky matce se u něho rozvíjí syndrom zavrženého rodiče, má obnovení styků stěžovatele s nezletilým probíhat postupně a zpočátku pod dohledem odborníků. Krajský soud v září 2005 rozsudek potvrdil.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) Tvrzené porušení práva na rodinný život (článek 8 Úmluvy)

Soud se v první řadě zabýval možným porušením stěžovatelova práva na rodinný život. Zamítl námitku vlády opírající se o nevyčerpání ústavní stížnosti (s odvoláním na svůj právní názor vyslovený v rozsudku *Koudelka proti České republice*) a o nepodání žádosti o náhradu nemajetkové újmy podle zákona č. 82/1998 Sb. ve znění zákona č. 160/2006 Sb. (a to údajně proto, že ze článku 8 Úmluvy vyplývá povinnost přijmout pozitivní opatření ke sloučení rodiče s dítětem).

V meritu Soud konstatoval, že styk stěžovatele se synem není uskutečňován především kvůli negativnímu postoji matky. Tato okolnost však nezabavuje státní orgány povinnosti učinit vše, co je od nich za daných okolností rozumné očekávat, aby kontakt otce se synem umožnily. V této souvislosti Soud kromě jiného poznamenal, že ze znaleckých posudků předložených v řízení před českými soudy vyplývá, že výchovné schopnosti stěžovatele jsou hodnoceny jako dobré, zatímco v případě matky bylo upozorňováno na její snahu ovlivnit dítě negativním způsobem vůči otci. I když vnitrostátní právo obsahuje dostatečné množství právních nástrojů, prostřednictvím kterých bylo možné pokusit se zajistit respektování práv stěžovatele, státní orgány tyto prostředky nevyužívaly systematicky a v dostatečné míře. Nedostály tak svým pozitivním povinnostem vyplývajícím z článku 8 Úmluvy, který tak byl v případě stěžovatele porušen.

b) Tvrzené porušení práva na spravedlivý proces, zejména na řízení v přiměřené lhůtě (článek 6 odst. 1)

Soud se tu zejména zabýval námitkou nepřiměřené délky řízení o návrhu stěžovatele na částečnou změnu dohody uzavřené oběma rodiči v roce 2002. Tuto část stížnosti prohlásil za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost, když uvedl, že předmětné řízení vykazovalo jistou míru složitosti a až na jeden kratší průtah v něm bylo postupováno relativně plynule. Kromě toho částečná změna podmínek již přiznaného práva na styk, o níž se v daném případě jednalo, měla pro stěžovatele menší význam, než řízení o výkonu tohoto práva. Délku daného řízení (jeden rok a 11 měsíců pro dva stupně soudní soustavy) proto vzhledem k těmto okolnostem nelze považovat za nepřiměřenou ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Námitku nespravedlivosti tohoto řízení Soud odmítl pro nevyčerpání ústavní stížnosti.

c) Ostatní tvrzená porušení Úmluvy

Stěžovatel mimo jiné též tvrdil, že přístup soudů v daném případě svědčí o diskriminaci jeho osoby založené na jeho pohlaví a zakázané článkem 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8 Úmluvy. Soud poznamenal, že tato stěžovatelova námitka se do značné míry shoduje s námitkou týkající se článku 8 Úmluvy a že v předložených dokumentech nelze nalézt nic, co by svědčilo o tom, že postup soudů byl motivován pohlavím stěžovatele.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval náhradu nemajetkové újmy ve výši 28 000 €. Tuto sumu považoval Soud za přehnanou a přiznal stěžovateli na spravedlivém zadostiučinění částku 6 000 €. Náhradu účelně vynaložených nákladů řízení stěžovatel, jemuž byla poskytnuta právní pomoc z prostředků Rady Evropy, nepožadoval.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 1. března 2007 ve věci č. 5935/02 – *Vojtěch Heglas proti České republice*

Soud jednomyslně konstatoval, že právo stěžovatele na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy bylo porušeno v souvislosti jednak s použitím výňatku z přehledu

telefonických hovorů stěžovatele a jednak s pořízením záznamu jeho rozhovoru se svědkyní; k porušení práva na spravedlivý proces (článek 6 Úmluvy) však podle názoru Soudu nedošlo. Stěžovateli bylo přiznáno spravedlivé zadostiučinění ve výši 1 018 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel byl v roce 2000 odsouzen za trestný čin loupeže. Jeho odsouzení bylo založeno také na přehledu telefonických hovorů uskutečněných mezi ním a jeho spolupachatelem v době činu a na základě záznamu rozhovoru stěžovatele s jednou ze svědkyň, pořízeného touto svědkyní podle pokynů policie pomocí diktafonu ukrytého na jejím těle několik dní po spáchání činu. Rozsudek soudu prvního stupně byl potvrzen vrchním soudem. Stěžovatel následně podal ústavní stížnost, kterou však Ústavní soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K článku 8 Úmluvy

Soud konstatoval, že jak výňatek z přehledu telefonických hovorů uskutečněných mezi stěžovatelem a jeho spolupachatelem, tak záznam rozhovoru mezi stěžovatelem a svědkyní pomocí operativní techniky instalované policií na jejím těle, které byly použity jako důkaz v trestním řízení vedeném proti stěžovateli, představují zásah do jeho práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 odst. 1 Úmluvy.

Soud se proto dále zabýval tím, zda byl tento zásah odůvodněn z hlediska druhého odstavce článku 8, tj. zda byl „v souladu se zákonem“, zda sledoval jeden nebo více legitimních cílů, které jsou v tomto ustanovení vyjmenovány, a zda případně byl k dosažení takových cílů „nezbytný v demokratické společnosti“. V obou případech přitom dospěl k závěru, že k zásahu do práva stěžovatele nedošlo v souladu se zákonem.

Pokud jde o přehled telefonických hovorů, Soud uvedl, že ustanovení § 88a trestního řádu, které dává nyní orgánům činným v trestním řízení možnost opatřit si mimo jiné i přehled hovorů, nabylo účinnosti teprve dne 1. ledna 2002. Odmítl zároveň, že by takové opatření z pohledu Úmluvy mohlo být v dané době postaveno na jiném zákonném základě, na který poukazovala vláda (např. § 8 trestního řádu, který stanoví obecnou povinnost státních orgánů a právnických a fyzických osob poskytovat orgánům činným v trestním řízení součinnost).

V případě záznamu rozhovoru stěžovatele se svědkyní Soud poznamenal, že vnitrostátní orgány neměly jednotný názor na to, jaké zákonné ustanovení bylo základem pro provedení záznamu. Policejní orgány poukazovaly na zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, kdežto městský soud se opíral spíše o § 88 odst. 3 trestního řádu, s čímž však následně nesouhlasil vrchní soud; Ústavní soud se ztotožnil s posledně uvedeným názorem a zašel ještě dále, když vyjádřil názor, že záznam neměl být v trestním řízení vůbec použit jako důkaz. Soud proto vyjádřil domněnku, že daná oblast nebyla upravena „zákonem“, který by splňoval kritéria stanovená jeho judikaturou, ale spíše praxí, kterou nelze pokládat za konkrétní zákonný základ stanovující dostatečně přesné podmínky pro takový zásah z hlediska přípustnosti, rozsahu, kontroly a následného použití takto opatřených informací.

Vzhledem ke zjištěnému nedostatku zákonného základu se již Soud dále nemusel zabývat tím, zda předmětný zásah sledoval „legitimní cíl“ nebo zda byl pro dosažení takového cíle „nezbytný v demokratické společnosti“, a konstatoval porušení článku 8 Úmluvy.

b) K článku 6 Úmluvy

Soud s ohledem na svou ustálenou judikaturu vyslovil závěr, že použitím sporného záznamu, jakož i přehledu telefonických hovorů vnitrostátními soudy, nedošlo k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces.

Zdůraznil, že základní otázkou je, zda bylo trestní řízení spravedlivé jako celek a zda stěžovateli poskytovalo záruky práv obhajoby. V tomto ohledu podotkl, že stěžovatel byl vyslechnut soudem prvního stupně, a mohl se tedy vyjádřit k záznamu rozhovoru provedenému bez

jeho vědomí. Před tímto soudem, před soudem vyššího stupně i před Ústavním soudem mohl k záznamu uplatnit veškeré připomínky, které považoval za nezbytné. Totéž ostatně platí i pokud jde o použití chronologického přehledu telefonických hovorů mezi ním a jeho spolupachatelem.

Důležitou okolností dále bylo, že ačkoli městský soud popisoval sporný záznam a přehled telefonických hovorů jako nejvýznamnější nebo hlavní důkazy, tyto podle Soudu nebyly jedinými dvěma důkazy, na nichž založil odsouzení stěžovatele.

Soud konečně přiznal určitou váhu veřejnému zájmu na použití získaných důkazů k odsouzení stěžovatele, když si všiml, že stěžovatel byl odsouzen za závažný trestný čin, jímž vznikla újma třetí osobě, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce devíti let.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval náhradu majetkové újmy ve výši 885 000 Kč, nemajetkové újmy ve výši 1 000 000 Kč a náhradu nákladů řízení ve výši 28 330 Kč. Soud přiznal stěžovateli na spravedlivém zadostiučinění pouze částku požadovanou z titulu nákladů řízení (konkrétně 1 018 €). Ostatní nároky odmítl a dodal, že konstatování porušení Úmluvy představuje dostatečné zadostiučinění za nemajetkovou újmu, kterou stěžovatel utrpěl.

Rozsudek senátu bývalé druhé sekce Soudu ze dne 26. dubna 2007 ve věci č. 25326/03 – *Luboš Patera proti České republice*

Senát druhé sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že byl porušen článek 6 odst. 1 Úmluvy nepřiměřenou délkou řízení o poměrech nezletilého, a většinou hlasů pěti proti dvěma, že nebylo porušeno právo na respektování rodinného života zaručené v článku 8 Úmluvy. Stěžovateli byly přiznány náklady řízení ve výši 764 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Poměrně košaté skutkové okolnosti celého případu, které se rozkládají po období osmnácti let, lze ve veliké stručnosti shrnout takto.

V únoru 1989 se z manželství stěžovatele s R. P. narodil syn, manželé se záhy rozešli a stěžovatel v červnu 1989 zahájil řízení o poměrech nezletilého. V roce 1991 byl vydán rozsudek Okresního soudu v Kladně, který byl následně zrušen Krajským soudem v Praze. O dítě zpočátku pečoval stěžovatel, v roce 1991 si R. P. chlapce odvezla za použití násilí, aniž vyčkala právní moci rozsudku, jímž jí byl svěřen do výchovy; trestní odpovědnosti za toto své jednání byla zbavena milostí prezidenta republiky. V následujícím období R. P. naprosto nerespektovala stěžovatelovo právo na styk s dítětem, který byl naposledy upraven předběžným opatřením z roku 1995. Veškeré pokusy o styk a výkon rozhodnutí byly marné, R. P. byly nanejvýše ukládány pokuty a ani zdlouhavá trestní stíhání nevedla k dostatečnému postihu R. P. Rozsudek Okresního soudu Praha-západ z roku 1993 byl zrušen Městským soudem v Praze v roce 1998; od té doby nebylo vydáno žádné rozhodnutí ve věci samé. Případem se od roku 2001 zabýval Okresní soud v Ústí nad Labem, popř. Krajský soud v Ústí nad Labem nebo Ústavní soud. Řízení provázely námitky podjatosti a jiné procesní incidenty, jejichž původcem byl většinou stěžovatel; řada soudců byla z řízení vyloučena. V roce 2006 bylo předběžné opatření o styku stěžovatele se synem zrušeno. V únoru 2007 nabyl stěžovatelův syn zletilosti. Řízení nicméně stále probíhá, byť jen o výživném.

V červenci 2002 vydal Výbor OSN pro lidská práva názor ve věci oznámení podaného stěžovatelem, přičemž shledal, že došlo k porušení jeho práva na ochranu rodinného života podle článku 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud se v souladu se svým rozhodnutím o přijatelnosti stížnosti ze dne 10. ledna 2006 zabýval toliko tvrzeným porušením článku 6 odst. 1 Úmluvy, pokud jde o přiměřenost délky řízení

o úpravě poměrů nezletilého, a otázkou, zda bylo po vydání názoru Výboru OSN pro lidská práva v červenci 2002 porušeno stěžovatelovo právo na respektování rodinného života zakotvené v článku 8 Úmluvy.

a) Článek 6 odst. 1 Úmluvy

Soud připomněl, že délka řízení již byla předmětem jeho hodnocení v rozsudku ze dne 14. září 2004 ve věci *Radka Paterová proti České republice*. Soud tehdy konstatoval, že projednávaná věc byla složitá v důsledku napětí mezi rodiči nezletilého, a dodal, že i stěžovatel se na délce řízení podílel.

Vnitrostátní soudy nicméně nepostupovaly s dostatečnou rychlostí a péčí, v řízení byly průtahy, přičemž rodinná situace se zhoršovala, od března 1992, od kdy je Soud příslušný *ratione temporis* ke zkoumání délky řízení, byl vydán toliko jeden rozsudek ve věci samé, který byl po pěti letech zrušen. Problémy způsobovala existence jediného soudního spisu, který si různé soudy předávaly.

Podle mínění Soudu jsou státy povinny zorganizovat svůj soudní systém tak, aby vyhověly požadavkům na přiměřenou délku řízení, a vytvořit nástroje, které umožní vyřizovat případy týkající se nezletilých dětí s nejvyšší rychlostí, navzdory napětí panujícím mezi rodiči.

K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tedy došlo.

b) Článek 8 Úmluvy

Soud uvedl, že z tohoto ustanovení vyplývá také pozitivní povinnost státu zabezpečit účinné respektování rodinného života, tj. povinnost přijmout opatření, která umožní styk rodiče s dítětem. Nejde o povinnost na výsledek, nýbrž o povinnost učinit veškeré kroky, které lze po státu rozumně požadovat, aby výkon práva styku rodiče s dítětem usnadnil.

Situace byla v období po roce 2002 podle názoru Soudu kritická. Stěžovatel trval na výkonu práva styku s chlapcem, který však konstantně setrval na odmítavém postoji, jenž se nezměnil navzdory postihu matky. Za daných okolností Soud nepochybně rozhodnutí o zrušení předběžného opatření o styku.

Soud konstatoval, že situace po roce 2002 jednoznačně vychází z událostí, k nimž došlo v předchozím období a které není oprávněn zkoumat. Vnitrostátní orgány po roce 2002 již nemohly víc podniknout, názor stěžovatelova syna, jenž nabyl v únoru 2007 zletilosti, nebylo možno zcela opomíjet a donucovací prostředky by byly spíše kontraproduktivní. Pokroku by dnes bylo možno dosáhnout pouze při spolupráci všech zúčastněných a s odbornou pomocí, k níž ovšem stěžovatel sám nepřistupoval konstruktivně.

Článek 8 Úmluvy tedy v období od července 2002 porušen nebyl.

K této části rozsudku Soudu bylo připojeno nesouhlasné stanovisko dvou členů senátu, z nichž jeden je předsedou celého Soudu.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval především náhradu morální újmy způsobené neuskutečněnými styky, a to při sazbě 1 000 € za každý měsíc, kdy nemohl syna vidat (což činil v souhrnu řádově statisíce eur). Soud stěžovateli žádnou náhradu hmotné škody nebo morální újmy nepřiznal s tím, že porušení článku 8 Úmluvy shledáno nebylo a o zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení stěžovatel nepožádal, jak na to upozornila vláda. Na nákladech řízení přiznal stěžovateli částku 1 200 €, sníženou o částku 436 €, kterou stěžovatel obdržel v rámci právní pomoci z prostředků Rady Evropy.

Rozsudek senátu bývalé druhé sekce Soudu ze dne 26. dubna 2007 ve věci č. 50073/99 – *Marta Chadimová proti České republice (spravedlivé zadostiučinění)*

Soud jednomyslně přiznal stěžovatelce částku v celkové výši 25 515 € jako spravedlivé zadostiučinění za újmu utrpěnou v důsledku porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy, článku 8 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1, včetně nákladů řízení.

(i) Skutkové okolnosti případu

Dne 18. dubna 2006 vydal Evropský soud pro lidská práva rozsudek *Chadimová proti České republice*, v němž konstatoval porušení jejího práva na rozhodnutí o trestním obvinění v „přiměřené lhůtě“ (článek 6 odst. 1 Úmluvy), práva na respektování soukromého života a korespondence (článek 8) a práva na pokojné užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1; k tomuto rozsudku, potažmo k okolnostem celého případu viz blíže informaci ze dne 5. května 2006). Soud zároveň odložil posouzení otázky spravedlivého zadostiučinění a vyzval strany sporu, aby mu k této problematice předložily svá stanoviska a aby jej seznámily s případně uzavřenou dohodou.

Vzhledem k tomu, že stranám se dohoda o spravedlivém zadostiučinění uzavřít nepodařilo, vydal Soud v této záležitosti dne 26. dubna 2007 rozsudek, jímž stěžovatelce přiznal celkem 25 515 eur.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu (spravedlivé zadostiučinění)

Na poli materiální újmy stěžovatelka reklamovala škodu ve výši přesahující 85 mil. Kč.

Soud v první řadě odmítl požadavek stěžovatelky na náhradu nájemného, které stěžovatelka z důvodu předběžného opatření nebyla v období od 14. června 1994 do 27. května 1999 oprávněna vybírat od nájemníků domu v Praze 1, jehož domnělým vlastníkem tehdy byla; v roce 2003 totiž české soudy s konečnou platností rozhodly, že dohoda o vydání předmětného domu, uzavřená mezi stěžovatelkou a Bytovým podnikem Praha 1 v roce 1992, je absolutně neplatná, v důsledku čehož začalo být na stěžovatelku pohlíženo jako na osobu, jež se jeho právoplatným vlastníkem nikdy nestala.

Soud naproti tomu považoval za spravedlivé přiznat stěžovatelce náhradu výdajů vynaložených na údržbu a provoz domu. Na tomto základě jí přiznal částku 9 250 € jakožto kompenzaci vodného a stočného, jež v období od 14. června 1994 do 27. května 1999 byla nucena platit (aniž by však, dlužno dodat, v řízení před Soudem skutečné zaplacení těchto částek prokázala). Vedle toho Soud stěžovatelce přiznal částku 3 550 € coby náhradu daně z nemovitosti, kterou byla v uvedeném období povinna odvádět. Ve zbytku pak požadavky na náhradu materiální újmy zamítl.

Na poli nemateriální újmy stěžovatelka požadovala náhradu ve výši 10 mil. Kč (v pozdější fázi řízení ponechala vyčíslení spravedlivé částky morálního zadostiučinění na Soudu). Soud uznal, že stěžovatelka utrpěla morální újmu z důvodu nepřiměřené délky trestního řízení a z důvodu nerespektování příslušného nálezu Ústavního soudu, jímž bylo nařízeno zničení všech audiokazet s policejními odposlechy stěžovatelky a jejího advokáta. Z tohoto titulu a na základě vlastního uvážení jí přiznal částku 8 000 €.

Na náhradě nákladů řízení Soud přiznal stěžovatelce částku 5 000 €, sníženou o 285 €, které stěžovatelka obdržela od Rady Evropy coby částku právní pomoci pro účely řízení před Soudem.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 21. června 2007 ve věci č. 23499/06 – Antonín Havelka a ostatní proti České republice

Soud šesti hlasy proti jednomu konstatoval porušení práva stěžovatelů na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy v důsledku svěřeni dětí prvního stěžovatele do ústavní výchovy. Stěžovatelům přiznal na spravedlivém zadostiučinění celkem 12 000 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelé jsou otec a jeho tři děti, narozené v letech 1992, 1993 a 1994, jež byly rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 15. června 2004 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 28. dubna 2005 svěřeny do ústavní výchovy. Ústavní stížnost stěžovatelů byla Ústavním soudem dne 16. listopadu 2005 odmítnuta.

Důvodem svěření dětí do ústavní výchovy byla nedostatečná péče ze strany otce. V důsledku absence trvalého příjmu nebyl s to pro rodinu zajistit odpovídající bydlení. Z bytu, kde stěžovatelé přebývali, jim byl pro neplacení účtů odpojen proud i plyn. Z důvodu neplacení nájemného začala rodina posléze čelit hrozbě vystěhování. Orgán sociálně-právní ochrany dětí, Úřad městské části Praha 15, nadto registroval množící se zprávy z místa bydliště o nadměrném užívání alkoholu ze strany otce.

(ii) Odůvodnění rozsudku Soudu

Stěžovatelé v první řadě namítali, že řízení, v jehož důsledku byly děti umístěny do ústavní výchovy, bylo v rozporu s požadavky spravedlivého procesu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, zejména z toho důvodu, že úloha kolizního opatrovníka, který je měl v daném řízení zastupovat, byla svěřena orgánu sociálně-právní ochrany, jenž byl zároveň návrhatelem dotčeného opatření. Stěžovatelé dále poukazovali na to, že děti nebyly soudem vyslechnuty, stejně jako nebyla dostatečně zajištěna účast jejich biologických rodičů (zejména otce) v daném řízení. Kromě toho stěžovatelé tvrdili, že nařízení ústavní výchovy bylo nepřiměřeným zásahem do jejich práva na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy, pro něž nebyly dány dostatečné důvody.

Soud se rozhodl celý případ, včetně námitek vznesených na poli článku 6 odst. 1 Úmluvy, zkoumat ze zorného úhlu článku 8; toto ustanovení totiž zahrnuje záruky, jež požadují, aby rozhodovací proces vedoucí k zásahu do práva na respektování rodinného života byl spravedlivý a respektoval zájmy, jejichž ochranu článek 8 vyžaduje.

Soud v odůvodnění svého rozsudku předně připomenul, že opatření spočívající v rozdělení rodiny je velmi citelným zásahem do práva na respektování rodinného života a jako takové se musí zakládat na dostatečně závažných důvodech. Uvedl též, že článek 8 Úmluvy ukládá národním orgánům kromě povinnosti nezasahovat do rodinného života též určité pozitivní závazky směřující k vytvoření podmínek, jež jednotlivcům umožní právo na rodinný život reálně požívat.

Jak Soud konstatoval, těmto pozitivním povinnostem vnitrostátní orgány nedostály. Uvedl v první řadě, že hrozba ztráty přístřeší nebyla bezprostřední, neboť příkaz k vystěhování stěžovatelů z bytu nabyl právní moci až během projednávání věci v odvolacím řízení. Poukázal též na to, že stěžovatelům nebylo nabídnuto žádné náhradní ubytování. Soud dále konstatoval, že ačkoli se otci dětí ze strany příslušného městského úřadu dostávalo po řadu let finanční výpomoci ve formě sociálních dávek, měly mu orgány sociální ochrany poradit, jakými dalšími způsoby by mohl překonat své obtíže. Soud též národním orgánům vytkl, že před nařízením ústavní výchovy nezhodnotily méně omezující alternativy předvídané zákonem o rodině, jmenovitě náhradní rodinnou péčí nebo rodinnou péčí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Soud dal stěžovatelům za pravdu též při hodnocení procesních aspektů věci. Za politováníhodnou označil skutečnost, že orgán sociálně-právní ochrany, který podal návrh na svěření dětí do ústavní výchovy, byl v tomto řízení zároveň ustanoven jejich opatrovníkem. Se stejným odsudkem se setkala okolnost, že děti, ačkoli již v dané době dosáhly věku třinácti, dvanácti a jedenácti let, nebyly soudy přímo vyslechnuty a že otec byl odvolacím soudem vyslechnut až ve chvíli, kdy jeho děti byly již po dobu jednoho roku umístěny v dětském domově.

S ohledem na všechny tyto skutečnosti Soud konstatoval, že umístění dětí do ústavní výchovy nebylo „nezbytné v demokratické společnosti“, protože porušilo článek 8 Úmluvy.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatelé požadovali na poli morální újmy 10 000 € pro každého; na náhradě nákladů řízení se pak domáhali 3 000 €. Soud přiznal stěžovatelům z prvního titulu celkem 10 000 € a z druhého titulu částku 2 000 € sníženou o 850 € coby částku právní pomoci poskytnutou stěžovatelům Radou Evropy.

1.1.2. Žádosti o postoupení věci velkému senátu

Ministr spravedlnosti rozhodl, že vláda nebude žádat o postoupení velkému senátu u věcí, v nichž byl v uplynulém pololetí vydán rozsudek senátu sekce (viz pododíl 1.1.1.). Žádný z rozsudků nevybočuje z ustálené judikatury Soudu.

Stěžovatelé žádali o postoupení věci velkému senátu ve věcech *Heglas, Chadimová a Patera*; jejich žádosti byly během druhého pololetí roku 2007 zamítnuty kolegiem pěti soudců velkému senátu, a rozsudky tak nabyly právní moci.

1.2. STÍŽNOSTI PROHLÁŠENÉ ZA NEPŘIJATELNÉ

V daném období tímto způsobem ukončil Soud řízení o třech komunikovaných stížnostech, přičemž sedmičlenný senát prohlásil za nepřijatelné i tři stížnosti proti České republice, které předtím nebyly vládě oznámeny.

1.2.1. Komunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné

Tyto tři stížnosti se týkaly článků 3 (*Jeong*), 6 (*Kučera*) a 6, 8 a 14 Úmluvy (*Polášek*).

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 8. ledna 2007 o přijatelnosti stížnosti č. 31885/05 – Lubomír Polášek proti České republice

Soud jednomyslně rozhodl, že Česká republika neporušila právo stěžovatele na spravedlivý proces a na rodinný život, ani neporušila zákaz diskriminace v užívání práv a svobod příznávných Úmluvou.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel je otcem tří dětí (narozených v letech 1994, 1995 a 1998), o které se po odchodu matky ze společné domácnosti v prosinci 1999 staral sám. V lednu 2000 zahájil u Okresního soudu Brno-venkov řízení o svěřeni dětí do své péče. Jelikož bylo zjištěno, že stěžovatel se často nezdržuje doma, ačkoli je na rodičovské dovolené, a o děti se stará babička, že na děti křičí a trestá je, že dokonce nejstarší z dětí uteklo z domova, protože mělo z otce strach, nařídil soud vypracování znaleckého psychologického posudku o schopnostech rodičů zajistit výchovu dětí.

Situace v rodině stěžovatele se v průběhu času dále zhoršovala. V dubnu 2001 informoval orgán sociálně-právní ochrany dětí, že stěžovatel již nezvládá zajistit výchovu dětí, zanedbává jejich výživu a hygienu a o děti se stará nejstarší z nich. V květnu se situace opět zhoršila, stěžovatelovo agresivní chování se zdálo degenerovat v psychickou poruchu a nejstarší z dětí opět uteklo z domova. Soud proto vydal předběžné opatření, kterým byly děti svěřeny do ústavní výchovy. Předběžné opatření bylo v září 2001 potvrzeno odvolacím soudem.

Znalecký posudek o výchovných schopnostech rodičů byl podán v květnu 2001. Znalec konstatoval, že matka o děti nejeví sebemenší zájem a otec žije ve svém vlastním světě, aniž by se staral o praktické věci. O děti se z velké části stará babička, otec na děti křičí, má na ně nepřiměřené nároky a bije je. Znalec proto doporučil svěřeni dětí do ústavní výchovy a následně tak v únoru 2002 rozhodl i soud. Odvolací soud v říjnu 2003 toto rozhodnutí potvrdil a uvedl, že otec sice schopnost starat se o děti má, ovšem jelikož s nimi manipuluje a ony z něj mají strach, mohla by na nich výchova otce zanechat vážné následky.

Od června 2004 byly zakázány pobyty dětí u stěžovatele doma, jelikož vyšlo najevo, že je při každé návštěvě bil a následně jim o tom zakazoval mluvit. Děti z něj proto měly strach a nechtěly trávit prázdniny doma. Proti stěžovateli bylo na základě těchto informací zahájeno

trestní stíhání pro týrání svěřené osoby, které však bylo v dubnu 2005 přerušeno, jelikož státní zástupce na základě odborných posudků dospěl k závěru, že stěžovatel, ačkoli daný skutek spáchal, není vzhledem ke své duševní poruše schopen rozumět smyslu řízení, které je proti němu vedeno.

Stěžovatel přesto mohl své děti navštěvovat, avšak jeho chování bylo stále více agresivní a nebezpečné a děti v řadě případů odmítly se s ním sejit. Jeho žádost o svěřeni dětí do péče soudy rozsudky z října 2004 a září 2005 zamítly. Soudy dospěly k závěru, že ústavní výchovou je jejich výchova řádně zajištěna, jejich zdraví ani život nejsou ohroženy a děti ničím nestrádají.

V dubnu 2005 zamítl Ústavní soud stěžovatelovu ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou, jelikož shledal, že se kompetentní orgány řádně zabývaly všemi aspekty případu a zvolené řešení nebylo vzhledem ke všem okolnostem nepřiměřené či diskriminační, jak tvrdil stěžovatel. Případem se zabýval i veřejný ochránce práv, který dospěl k závěru, že děti ústavní výchovou nijak netrpí.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Ve stížnosti k Soudu stěžovatel odvolává se na článek 6 odst. 1, článek 8 a článek 14 Úmluvy tvrdil, že nařízení ústavní výchovy bylo tvrdým a nepřiměřeným opatřením, že národní orgány o jeho záležitosti nerozhodly v přiměřené lhůtě a že se stal obětí diskriminace, jelikož soudy rozhodly, že není schopen zajistit svým dětem výchovu, pouze proto, že je muž.

a) Ke článku 8 Úmluvy

Soud konstatoval, že nařízením ústavní výchovy dětí stěžovatele došlo k zásahu do jeho práva na ochranu rodinného života, ovšem že tento zásah sledoval legitimní cíl ochrany práv, svobod a zdraví dětí. Při zkoumání nezbytnosti tohoto zásahu v demokratické společnosti Soud připomněl zásady, které vyplývají z jeho předchozí judikatury, tedy že rozbití rodiny představuje velice závažný zásah do práva na ochranu rodinného života a opatření mající tento důsledek musí vycházet ze zájmu dítěte a být dostatečně podepřená. Skutečnost, že dítěti se jinde může dostat vhodnější výchovy, sama o sobě nestačí pro jeho odebrání biologickým rodičům a musí zde existovat i další důležité důvody. Odebrání dítěte rodičům je nutno vždy považovat za dočasné opatření, které je nezbytné zrušit, hned jak to okolnosti dovolí. Soud ve svých rozhodnutích hledá rovnováhu mezi zájmy dítěte a rodičů, přičemž zájem dítěte může nad zájmem rodičů žít s dítětem převážet.

Při aplikaci těchto principů na skutkové okolnosti daného případu Soud připomněl, že důvodem pro nařízení ústavní výchovy nebyly jen materiální nedostatky v rodině stěžovatele, které by mohly kompetentní orgány zmírnit, ale zejména nedostatečné výchovné schopnosti obou rodičů a psychická nerovnováha otce. Vnitrostátní soudy své závěry opřely o hodnověrné zprávy orgánů péče o dítě, vyjádření dětského lékaře a znalecký posudek z května 2001. Soud vzal též do úvahy, že všechny tři děti byly umístěny do dětského domova vždy pohromadě, jejich vztahy s rodiči nebyly nikdy přerušeny a stěžovatel měl prakticky neomezenou možnost je navštěvovat. Před červnem 2004, kdy proti němu bylo zahájeno trestní stíhání, jezdily děti dokonce na pravidelné návštěvy ke stěžovateli domů. Soud dospěl k závěru, že vývoj dětí se během jejich ústavní výchovy zlepšil, ubírá se správným směrem a dětem nic nechybí. Během opatrovnického řízení byly zájmy a práva stěžovatele náležitě chráněny.

Soud uzavřel, že vnitrostátní orgány, které ve věci působily, se věcí řádně a podrobně zabývaly, jejich činnost vždy sledovala zájmy dětí a usilovala o nalezení spravedlivé rovnováhy mezi stěžovatelovými právy a právy nezletilých dětí.

b) Ke článku 6 odst. 1 Úmluvy

Soud připomenul, že řízení ve věcech péče o nezletilé je třeba vzhledem k významu, který tato řízení mají pro jejich účastníky, vést obzvláště rychle. V daném případě Soud konstato-

val, že řízení bylo zahájeno v lednu 2000 a skončilo v dubnu 2005 a trvalo tedy pět let a tři měsíce. V řízení bylo rozhodováno na čtyřech stupních soudní soustavy, přičemž na třech stupních bylo rozhodováno dvakrát. Soud zohlednil skutečnost, že stěžovatel zapříčinil zbytečné prodloužení řízení, když podal dovolání k Nejvyššímu soudu, které bylo zjevně nepřipustné, což vyplývalo nejen z textu zákona, ale i z rozsudku odvolacího soudu. Předmět řízení byl navíc velice složitý a vyžadoval sledování vývoje stěžovatelova zdravotního stavu a přehodnocování zájmů dětí. Jediným průtahem v řízení, za který by mohly být odpovědné státní orgány, byly dva roky, které soud prvního stupně od roku 2000 potřeboval pro vynesení prvního rozsudku ve věci. Soud nicméně připomněl, že otázka eventuálního svěření dětí do ústavní výchovy v řízení vyvstala až v květnu 2001 a do té doby soud řešil pouze otázku, kterému z rodičů děti do výchovy svěřit. Průtahy v řízení byly též způsobeny těhotenstvím matky dětí, která mohla být vyslechnuta až v prosinci 2000. Soud dále připomněl, že rozsudek o svěření dětí do ústavní výchovy nabylo právní moci počátkem října 2003, tedy po dvou letech a devíti měsících řízení a další průtahy v řízení po tomto datu jsou přičitatelné pouze stěžovateli. Jeho stížnost na nepřiměřenou délku opatrovnického řízení je tedy zjevně neopodstatněná.

c) Ke článku 14 Úmluvy

Námítky stěžovatele na poli článku 14 Úmluvy zakazujícím diskriminaci byly Soudem odmítnuty s odkazem na úvahy, které uvedl v odůvodnění svých závěrů na poli článků 6 a 8, tedy že vnitrostátní orgány svá rozhodnutí opřely o řadu objektivních a relevantních skutečností. Žádný náznak diskriminace v jejich rozhodování nebylo možné vysledovat.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 13. února 2007 o přijatelnosti stížnosti č. 34140/03 – *Byeongju Jeong proti České republice*

Soud jednomyslně konstatoval, že tvrzení stěžovatele o nelidském a ponižujícím zacházení ze strany příslušníků Policie České republiky, stejně jako jeho tvrzení o neadekvátním a neefektivním vyšetřování ze strany vnitrostátních orgánů, jsou zjevně neodůvodněná. Stížnost proto prohlásil v celém rozsahu za nepřijatelnou.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel, narozený v roce 1968, je občanem Jižní Korey. Žije a pracuje v Praze.

Dne 26. září 2000 kolem 21 hod. opustil pracoviště a vydal se domů přes Václavské náměstí, kde právě probíhaly protesty v souvislosti se zasedáním Mezinárodního měnového fondu a Světové banky. Ve Štěpánské ulici byl spolu se skupinou demonstrantů obklíčen jednotkami policie a podroben osobní prohlídce, během níž u něj bylo nalezeno nepatrné množství marihuany. Byl zadržen a odvezen na místní oddělení policie v Praze 7. Druhého dne kolem poledne byl s dalšími zadrženými převezen na místní oddělení policie v Praze 6. Kolem 22,30 hod. byl převezen na oblastní ředitelství cizinecké a zahraniční policie v Praze 3, odkud byl před půlnocí propuštěn.

Stěžovatel ve své stížnosti v první řadě namítal, že během zadržení byl ze strany zasahujících policistů podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy. Tvrdil, že byl vystaven bití, že v celách pro zadržené se musel tísnit na malém prostoru s dalšími osobami, že mu nebyla poskytována pravidelná strava a že mu bylo bráněno ve spánku.

Kromě hmotněprávních porušení článku 3 stěžovatel namítal i nerespektování jeho procedurálních požadavků. Tvrdil, že prověřování jeho trestního oznámení bylo neadekvátní a neefektivní, neboť nevedlo k identifikaci pachatelů, a že závěry vyšetřování byly svévolné, vnitřně rozporné a neměly oporu v provedeném dokazování.

S ohledem na nedostatečnou důkladnost vyšetřování konečně namítal, že v rozporu s článkem 13 Úmluvy neměl na národní úrovni k dispozici účinný právní prostředek nápravy tvrzených porušení svých práv.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Pokud jde o namítaná porušení hmotněprávních záruk článku 3, Soud konstatoval, že při absenci lékařských zpráv či jakýchkoli jiných věrohodných důkazů nemůže ověřit, zda stěžovatel byl skutečně podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení. I když bylo užití násilí proti některým zadrženým svědecky potvrzeno, Soud uvedl, že nikdo z nich nepotvrdil, že protiprávnímu násilí byl vystaven též stěžovatel. Jelikož tedy stěžovatel svá tvrzení nedoložil „mimo rozumnou pochybnost“, prohlásil Soud tuto část stížnosti za zjevně neopodstatněnou.

Stejným způsobem Soud zhodnotil též námitky stěžovatele týkající se podmínek jeho zadržení. I když uznal, že stěžovateli mohly působit jistý diskomfort, s ohledem na velmi krátkou dobu jejich trvání rozhodl, že nedosahovaly natolik závažné úrovně, aby je bylo možno kvalifikovat jako porušení článku 3.

Pokud jde o námitku stěžovatele, že vyšetřování vnitrostátních orgánů nesplňovalo procedurální požadavky článku 3, Soud konstatoval, že absenci lékařských dokumentů, jež by tvrzení stěžovatele podpořily, nelze přičítat k tíži národním orgánům, nýbrž výlučně stěžovateli. Nadto, stěžovatel sám uznal úsilí Inspekce ministra vnitra při zajišťování výpovědí zahraničních svědků a ani netvrdil, že národní orgány mohly shromáždit více důkazů; namítal spíše, že při hodnocení důkazního materiálu si počínaly svévolně. Soud uzavřel, že dostupná fakta mu nedovolují zpochybňovat způsob vyšetřování na vnitrostátní úrovni, a danou část stížnosti prohlásil za zjevně neopodstatněnou.

S ohledem na to, že tvrzení stěžovatele neimplikovala ani zdání porušení článku 3 Úmluvy, protože nebyla „hájitelná“, Soud prohlásil za zjevně neopodstatněnou též stížnost na absenci účinného právního prostředku nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 27. března 2007 o přijatelnosti stížnosti č. 21422/03 – Miroslav Kučera proti České republice

Senát páté sekce Soudu jednomyslně prohlásil za nepřijatelnou stížnost, ve které stěžovatel namítal nepřiměřenou délku řízení o vyklizení nemovitosti (článek 6 odst. 1 Úmluvy), a to pro opožděnost.

(i) Skutkové okolnosti případu

V červenci 1996 podalo Ministerstvo vnitra k Obvodnímu soudu pro Prahu 6 proti stěžovateli žalobu na vyklizení ubytovny. V řízení bylo konáno pět jednání; na posledním z nich v květnu 1999 byl vyhlášen rozsudek. Stěžovatel proti rozsudku podal odvolání, které Městský soud v Praze v září 1999 zamítl. V prosinci 1999 podal stěžovatel prostřednictvím svého právního zástupce dovolání a následně založil do spisu plnou moc pro zastupování v dovolacím řízení. V prosinci 2000 Nejvyšší soud dovolání zamítl, přičemž rozsudek dovolacího soudu byl doručen právnímu zástupci stěžovatele v březnu 2001.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel tvrdil, že se o existenci rozsudku Nejvyššího soudu dozvěděl až v březnu 2004, a odmítal, že by jej jeho právní zástupce obdržel už v březnu 2001. Stěžovatel dále uváděl, že se na Soud prvním dopisem obrátil v červenci 1999 a z jeho následné korespondence vyplývalo, že stále očekává rozsudek Nejvyššího soudu, proti kterému by v případě pro něj negativního rozhodnutí podal ústavní stížnost.

Soud připomněl, že šestiměsíční lhůta pro podání stížnosti počíná běžet následující den po dni, kdy bylo poslední vnitrostátní rozhodnutí ve věci veřejně vyhlášeno, a nebylo-li, po dni, kdy bylo doručeno právnímu zástupci stěžovatele, i když stěžovatel sám se o něm dozvěděl až později. Šestiměsíční lhůta je přerušena prvním podáním stěžovatele, ze kterého je zřejmý jeho záměr podat stížnost a její povaha. Pro jednotlivé stížnostní body, jež nebyly obsaženy v úvodním podání, běží lhůta pro podání stížnosti i nadále nepřerušena.

V posuzovaném případě Soud konstatoval, že rozsudek Nejvyššího soudu byl doručen právnímu zástupci stěžovatele v březnu 2001. Stěžovatelova korespondence se Soudem z let 1999 a 2000 se týkala pouze merita jeho sporu s Ministerstvem vnitra. Stížnost ohledně délky soudního řízení byla podána až v červenci 2003.

Soud tedy uzavřel, že lhůta pro podání stížnosti stěžovateli vypršela v září 2001 a jeho stížnost z července 2003, kdy poprvé poukázal na nepřiměřenou délku soudního řízení, je proto třeba prohlásit za nepřijatelnou.

1.2.2. Nekomunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné

Do tohoto pododdílu spadají tentokrát tři stížnosti pokrývající problematiku práva rodinného.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 8. ledna 2007 o přijatelnosti stížnosti č. 9277/06 – Patrik Kňákal proti České republice

Senát páté sekce Soudu prohlásil většinou hlasů za nepřijatelnou stížnost, ve které na poli článků 6, 8 a 13 stěžovatel kritizoval odmítavý postoj Nejvyššího státního zastupitelství k podání návrhu na popření jeho otcovství k nezletilému dítěti, aniž by tato stížnost byla předtím oznámena vládě.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelova partnerka, s níž se seznámil v lednu 2001, porodila v dubnu 2001 dceru, kterou stěžovatel v srpnu 2001 uznal za vlastní. Když po třech letech skončil stěžovatelův vztah s matkou dítěte, požádal v prosinci 2004 Nejvyšší státní zastupitelství o podání žaloby na popření otcovství. Stěžovatel byl ve věci v lednu 2005 vyslechnut a v květnu 2005 vydalo Nejvyšší státní zastupitelství negativní stanovisko s tím, že taková žaloba je mimořádným opatřením, které lze využít pouze tehdy, je-li popření otcovství v zájmu dítěte; tak tomu bývá tehdy, udržuje-li biologický otec s dítětem vztah, participuje na jeho výchově a je připraven zhostit se rodičovské zodpovědnosti, jinak ani důkaz vylučující otcovství nestačí k ospravedlnění takové žaloby. Stěžovatel uznal otcovství dobrovolně při znalosti pravého stavu věcí, a uplatní se tudíž zákonná domněnka. Za daných okolností by popření otcovství nevedlo k pozitivnímu zásahu do života dítěte ani k navázání pouta mezi dítětem a jeho biologickým otcem. Novou žádost stěžovatele odmítlo Nejvyšší státní zastupitelství v prosinci 2005 jako nedůvodnou a další založilo *ad acta*.

Stěžovatel se následně obrátil na Ústavní soud, který v dubnu 2006 stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, když mimo jiné uvedl, že stěžovatelovo právo popřít otcovství zaniklo neuplatněním ve lhůtě, přičemž oprávnění nejvyššího státního zástupce žalobu podat je mimořádné povahy, slouží na ochranu zájmů dítěte a Nejvyšší státní zastupitelství v rámci své působnosti podrobně vysvětlilo, proč by v dané věci žaloba v zájmu dítěte nebyla.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel předně namítal, že není v kompetenci soudu rozhodnout o tom, zda je podání žaloby na popření otcovství v zájmu dítěte, přičemž podle slovenské právní úpravy je lhůta k podání žaloby rodičem tříletá a po jejím uplynutí je na soudu, aby rozhodl o přípustnosti žaloby. Soud poznamenal, že článek 6 odst. 1 Úmluvy je ve své civilní větvi aplikovatelný pouze na spory o občanských právech, jež jsou alespoň hajitelným způsobem uznána ve vnitrostátním právním řádu. V dané věci však Ústavní soud konstatoval, že takové právo přestalo pro stěžovatele existovat uplynutím lhůty pro podání žaloby na popření otcovství, a proto je tato část stížnosti neslučitelná s Úmluvou *ratione materiae*.

Stěžovatel dále namítal, že o jeho právech v rozporu se článkem 13 ve spojení se článkem 8 Úmluvy rozhodovalo státní zastupitelství, nikoli soud. Soud k tomu sice uvedl, že tato část stížnosti spočívá na skutkovém základě, který již byl zkoumán na poli článku 6, nicméně do-

dal, že v případech, kdy dotyčný zná od narození dítěte, že není biologickým otcem, je stanovení lhůt pro podání žaloby na popření otcovství ospravedlněno potřebou zaručit stabilitu rodinných vztahů a chránit zájmy dítěte, přičemž po uplynutí lhůt převažuje zájem dítěte na zájmem muže, který si přeje popřít otcovství. Důvody, které vedly Nejvyšší státní zastupitelství k odmítnutí žádosti o podání žaloby na popření otcovství, byly tedy naprosto legitimní. Tato část stížnosti je tudíž zjevně neopodstatněná.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 10. dubna 2007 o přijatelnosti stížnosti č. 573/05 – Vladimír Hruška proti České republice

Soud prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou stížnost otce nezletilých dětí na porušení práva na spravedlivý proces, práva na rodinný život a zákazu diskriminace, aniž by ji předtím komunikoval žalované vládě.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel má dvě děti, narozené v letech 1987 a 1989. Rodiče zahájili v březnu 2001 u Obvodního soudu pro Prahu 1 řízení o výkonu rodičovské zodpovědnosti. Soud v červnu 2002 předběžným opatřením svěřil děti do péče matky, maje za to, že kontakty stěžovatele s dětmi byly sporadické a že děti si nepřejí žít s otcem. Mezitím zástupkyně veřejného ochránce práv ve své zprávě kritizovala působení orgánů sociálně-právní ochrany dětí, které nenapomohly realizaci stěžovatelových rodičovských práv.

V lednu 2003 mladší z dětí začalo žít u stěžovatele. V březnu 2003 rozhodl obvodní soud svěřit starší dítě do péče matky a mladší do péče stěžovatele a vzal v úvahu, že si rodiče přáli se na stycích s dětmi domluvit. Městský soud schválil v listopadu 2003 dohodu rodičů o výživném.

V listopadu 2003 zahájil stěžovatel u Okresního soudu v Mostě řízení o vymezení jeho styku se starším dítětem, které nabylo zletilosti v srpnu 2005. Žádné meritorní rozhodnutí nebylo do té doby vydáno.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel předně napadal postup vnitrostátních orgánů ve světle článku 6 odst. 1 Úmluvy. Soud odmítl námitky vztahující se k řízením ukončeným více než šest měsíců před podáním stížnosti pro opožděnost. Ke zkoumání tudíž zůstalo jen řízení o vymezení styku stěžovatele se starším dítětem. Podle Soudu není možné zhodnotit, zda byl příslušný soud nezávislý a nestranný, když řízení skončilo zastavením, tedy bez vynesení meritorního rozhodnutí. K délce tohoto řízení Soud poznamenal, že věc byla složitější kvůli napětí mezi rodiči, přičemž starší dítě již bylo v době zahájení řízení téměř zletilé a mělo na věc vlastní názor; proto byl význam předmětu řízení pro stěžovatele menší.

Stěžovatel dále poukazoval na porušení svého práva na rodinný život zaručeného v článku 8 Úmluvy. Pokud jde o zabezpečení styku stěžovatele se starším dítětem, Soud poznamenal, že vzhledem k věku dítěte bylo především na stěžovateli, aby s ním navázal kontakt, a docílil tak změny jeho názoru, bez čehož by eventuální soudní rozhodnutí pravděpodobně zůstalo bez efektu. Tyto úvahy byly přítomny v rozhodnutí Městského soudu v Praze z února 2004 o stěžovatelově žádosti o vydání předběžného opatření.

Stěžovatel konečně tvrdil, že s ním bylo zacházeno diskriminačně, a to v rozporu se článkem 14 ve spojení se články 6 a 8 Úmluvy, jakož i v rozporu se článkem 5 Protokolu č. 7. Tyto námitky označil Soud za zjevně neopodstatněné.

Stížnost byla jednomyslně prohlášena za nepřijatelnou.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 9. května 2007 o přijatelnosti stížnosti č. 204/07 – František Vinický proti České republice

Soud prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou stížnost stěžovatele na to, že jeho nezletilé dítě nebylo svěřeno do jeho péče, nýbrž do péče babičky, aniž by Soud předtím tuto stížnost oznámil vládě.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel měl dceru, narozenou v roce 1996. V roce 2001 opustil společný byt. Dítě bylo na základě dohody rodičů Obvodním soudem pro Prahu 10 svěřeno do péče matky. Matka však péči o dítě nezvládala, a požádala tudíž svoji matku, aby se dítěte ujala.

Na návrh orgánu sociálně právní ochrany dětí bylo v únoru 2003 zahájeno řízení o změnu výchovy dítěte. Stěžovatel požadoval, aby bylo dítě svěřeno do jeho péče. Obvodní soud po shromáždění řady důkazů, včetně posudku z oboru psychiatrie, rozsudkem z března 2004 svěřil dítě do péče jeho babičky, vymezil stěžovateli právo na styk každý druhý víkend a oběma rodičům stanovil vyživovací povinnost. Obvodní soud mimo jiné zjistil, že si dítě přeje zůstat u babičky, matka při péči o dítě zcela selhala a stěžovatel měl jen omezené výchovné schopnosti z důvodu jeho nezralosti. Dítě potřebovalo stabilní péči, protože bylo často nemocné.

Rozsudek byl v lednu 2005 potvrzen Městským soudem v Praze, který dospěl k závěru, že úprava poměrů nezletilé odpovídá aktuální situaci.

Ústavní soud v červnu 2006 odmítl ústavní stížnost stěžovatele pro zjevnou neopodstatněnost, maje za to, že obecné soudy postupovaly zcela správně, a že pokud stěžovatel tvrdí, že mu babička brání ve styku s dítětem, může se s tímto problémem obrátit na obecné soudy.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel formuloval řadu námitek, které se Soud rozhodl z valné části zkoumat na poli článku 8 Úmluvy, který zaručuje právo na rodinný život. Připomněl, že vnitrostátní soudy jsou lépe kvalifikovány rozhodovat o otázkách péče o dítě a styku s ním než mezinárodní soud, a proto požívají širokého prostoru pro uvážení. Tím, že dítě nebylo svěřeno do péče stěžovatele, došlo nepochybně k zásahu do stěžovatelova práva na rodinný život. Tento zásah byl předvídan zákonem o rodině a sledoval legitimní cíl, konkrétně ochranu práv dítěte. Vnitrostátní soudy pečlivě zhodnotily četné provedené důkazy, odpověděly na stěžovatelovy námítky a svá rozhodnutí založily na relevantních a dostatečných důvodech. Stěžovatel mohl řádně participovat na řízení, v němž byla předmětná rozhodnutí vydána.

Stížnost je tedy třeba označit za zjevně neopodstatněnou.

1.3. STÍŽNOSTI VYŠKRTNUTÉ ZE SEZNAMU

V uplynulém období Soud rozhodl u šesti komunikovaných stížností o jejich vyškrtnutí ze seznamu případů, a to ve dvou kauzách na základě smírného urovnání, k němuž strany dospěly.

1.3.1. Schválená smírná urovnání stížností

Smírně urovnané stížnosti² se tentokrát netýkaly přiměřenosti délky soudního řízení, nýbrž tvrzených zásahů do práva pokojně užívat majetek. Soud schválil smírné urovnání těmito rozhodnutími:

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 2. května 2007 ve věci č. 13578/04 – *Armex Holding, a. s.*: stěžovatelka byla nucena zaplatit stejnou daň dvakrát a v tom spatřovala porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Smírné urovnání předpokládá, že vláda stěžovatelce zaplatí částku 300 tis. Kč,
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 15. května 2007 ve věci č. 21459/03 – *Jarmila Zahradníčková*: stěžovatelka byla ve správním řízení odsouzena k zaplacení pokuty 500 tis. Kč za porušení stavebního zákona, přičemž tato pokuta byla zákonem pojata jako minimální, a proto příslušné ustanovení zrušil Ústavní soud. Smírné urovnání předpokládá, že vláda stěžovatelce zaplatí celkovou částku 200 tis. Kč.

1.3.2. Stažené stížnosti

Čtyři stížností byly vyškrtuty ze seznamu, neboť Soud dospěl k závěru, že stěžovatelé na nich netrvají [článek 37 odst. 1 písm. a) Úmluvy]. Stalo se tak těmito rozhodnutími:

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 13. března 2007 ve věci č. 24828/03 – *Božena Staňová*: stěžovatelka obdržela od Ministerstva spravedlnosti jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení částku 270 tis. Kč, kterou považovala za dostatečnou;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 27. března 2007 ve věci č. 42701/04 – *Pavel Bulín*: stěžovatel obdržel od Ministerstva spravedlnosti jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení částku 67 500 Kč, kterou považoval za dostatečnou;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 2. května 2007 ve věci č. 5468/03 – *Focar Trading, a. s.*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 15. května 2007 ve věci č. 46014/06 – *Islam Israpilovič Abdusalamov*.

II. Přehled případů, u nichž nastal v období od 1. ledna do 30. června 2007 vývoj a řízení o nich nadále probíhá

Takový vývoj se mohl projevit rozhodnutím Soudu prohlásit stížnost alespoň v nějakém rozsahu za přijatelnou (oddíl 2.1.), rozhodnutím Soudu oznámit stížnost vládě a požádat ji o vyjádření k přijatelnosti a odůvodněnosti (oddíl 2.2.) nebo jiným způsobem (oddíl 2.3.).

² Účelnost a finanční hodnota smíru se posuzují v rámci konzultací s náměstký ministrů spravedlnosti, financí a zahraničních věcí, popř. jinými ústředními správními úřady zainteresovanými v tom kterém případě. Návrhy smírného urovnání se předkládají ke schválení vládě, jen pokud hodnota smíru dosáhne 1 mil. Kč. Viz Závazné postupy..., schválené usnesením vlády ze dne 19. července 2000 č. 735.

2.1. STÍŽNOSTI PROHLÁŠENÉ ZA PŘIJATELNÉ

Soud v uplynulém období prohlásil jedinou komunikovanou stížnost za přijatelnou zvláštním rozhodnutím, a to stížnost *Dymáček a Dymáčková*. Zde jsou podrobnější informace:

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 9. května 2007 o přijatelnosti stížnosti č. 35098/03 – Josef Dymáček a Františka Dymáčková proti České republice

Senát páté sekce Soudu prohlásil jednomyslně za přijatelnou stížnost povinných osob v restituci na porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (právo na pokojné užívání majetku).

(i) Skutkové okolnosti případu

Strýci stěžovatelky byl v roce 1952 v trestním řízení zkonfiskován dům s pozemky. Když tento dům kupovali stěžovatelé i s právem osobního užívání pozemků za cca 39 tis. Kč v roce 1966, strýc stěžovatelky s tímto řešením souhlasil.

Po své soudní rehabilitaci zahájil strýc stěžovatelky v roce 1992 soudní řízení o vydání nemovitostí s tím, že je stěžovatelé nabyli na základě protiprávního cenového zvýhodnění. Tomuto názoru soudy přisvědčily, také ústavní stížnost stěžovatelů byla v roce 2003 odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost.

K žádosti stěžovatelů je Ministerstvo zemědělství informovalo o tom, že dle zákona o půdě mají nárok na vrácení kupní ceny a úhradu účelně vynaložených nákladů na nemovitost, vyčíslené znaleckým posudkem na 332 tis. Kč, a odmítlo jejich požadavek na náhradu celkové hodnoty nemovitostí ve výši 1 200 tis. Kč. Stěžovatelé následně opakovaně odmítali převzít celkovou částku 371 tis. Kč (odpovídající účelně vynaloženým nákladům a kupní ceně domu a práva osobního užívání), zasílanou Ministerstvem zemědělství.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud se zabýval toliko námitkou nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, kterou vláda vznesla ve svém stanovisku k přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti ze dne 10. října 2006,³ a dospěl k závěru, že stěžovatelé neměli a dodnes nemají k dispozici takový prostředek nápravy, který by představoval přiměřené vyhlídky na úspěch, a to z následujících důvodů.

Po vydání rozsudku Soudu ve věci *Pincová a Pinc proti České republice* (ze dne 5. listopadu 2002) nedošlo k žádné změně příslušné právní úpravy (konkrétně § 8 odst. 3 zákona o půdě). Ministerstvo zemědělství také nedalo najevo připravenost revidovat výši nabízené náhrady. Vyžadovat po stěžovatelích, aby podali žalobu k vymožení vyšší náhrady, by šlo nad rámec příslušného zákona.

I když Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 28. února 2006 sp. zn. III. ÚS 575/05 uvedl jako *obiter dictum*, že příslušné orgány mají při stanovení náhrady za vydaný majetek vzít v úvahu všechny okolnosti případu tak, aby stěžovatelé nebyli nuceni nést břemeno odpovědnosti státu, který kdysi tento majetek konfiskoval, nepředložila vláda žádný konkrétní příklad, ve kterém by kompetentní státní orgány postupovaly ve smyslu tohoto právního názoru. Toto usnesení Ústavního soudu navíc nebylo k dispozici v době podání stížnosti k Soudu v roce 2003. Neexistuje ani žádné rozhodnutí Ústavního soudu, v němž by se vyjádřil k adekvátnosti výše náhrady, kterou zákon o půdě přiznává povinným osobám.

Stížnost je tedy podle Soudu třeba prohlásit za přijatelnou.

³ Vláda především namítala, že stěžovatelé nepodali žalobu, v níž by se domáhali zaplacení vyšší částky, než která ze zákona o půdě vyplývá, argumentovali rozporům příslušného ustanovení § 8 odst. 3 zákona s Úmluvou a usilovali o přezkum tohoto ustanovení ze strany Ústavního soudu buď cestou předběžné otázky ústavnosti vznesené během řízení před obecnými soudy podle článku 95 odst. 2 Ústavy, nebo cestou následné ústavní stížnosti podle článku 87 odst. 1 písm. d) Ústavy.

2.2. NOVĚ OZNÁMENÉ STÍŽNOSTI

V prvním pololetí roku 2007 rozhodl Soud komunikovat vládě celkem 25 nových stížností, z toho 24 k zaujetí stanoviska. Tyto stížnosti můžeme seřadit do několika skupin.

2.2.1. Stížnosti týkající se práva na spravedlivý proces (článek 6 Úmluvy)

Podobně jako ve druhém pololetí roku 2006 i v prvním pololetí roku 2007 nejenže stížnosti na nepřiměřenou délku řízení netvořily dominantní skupinu, jako tomu bylo v předchozích letech, ale otázka přiměřenosti délky řízení představovala nanejvýše dílčí problém, který ta která stížnost vyvolávala. Navíc v souvislosti s tímto dílčím problémem se Soud vždy dotazoval na to, zda stěžovatelé vyčerpali vnitrostátní prostředky nápravy (žádost podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění zákona č. 160/2006 Sb.).

Jsou nicméně i nadále oznamovány stížnosti na odmítání ústavních stížností (problematika přístupu k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy).

Vedle toho se jedna stížnost týkala spravedlivosti řízení (rovnosti zbraní v řízení) před Ústavním soudem, a to v souvislosti s tím, že Ústavní soud opomněl informovat stěžovatele o vyjádřeních dalších účastníků řízení.

(i) Stížnosti týkající se délek soudních řízení

Námítka nepřiměřené délky řízení se objevovala v nově oznámených stížnostech jednak v souvislosti s právem na rodinný život, jednak v souvislosti se zásahem do pokojného užívání majetku povinných osob v restituci. První skupinu představují kauzy vyjmenované v pododdílu 2.2.3. Druhou skupinu tvoří tyto kauzy:

- stížnost č. 36561/05 – *Martin Otava*,
- stížnost č. 9225/06 – *Mojmír Sršeň a ostatní*,
- stížnost č. 37400/06 – *Vladimír Tesař a Olga Tesařová*,
- stížnost č. 1608/06 – *Antonín Němeček*.

(ii) Stížnosti týkající se přístupu k Ústavnímu soudu:

- stížnost č. 31419/04 – *Susan Soffer*,
- stížnost č. 24021/03 – *Jan Faltejsek*,
- stížnost č. 27088/05 – *Růžena Rechtová*,
- stížnost č. 40593/05 – *Božena Regálová*.

(iii) Stížnost týkající se rovnosti zbraní v řízení před Ústavním soudem:

- stížnost č. 20728/05 – *Antonín Vokoun*.

2.2.2. Stížnosti týkající se práva na svobodu a osobní bezpečnost (článek 5 Úmluvy)

Několik stížností otevírá otázku dodržení různých záruk obsažených v jednotlivých odstavcích článku 5 Úmluvy:

- stížnost č. 28204/04 – *Jaromír Hýbner* (odstavec 1 – zákonný výkon trestu, též ve spojení s článkem 14, neboť stěžovatel je zdravotně postižený),

- stížnost č. 298/07 – *Mohamed Magdi Mansour Rashed* [odstavec 1 písm. f), odstavec 4 – zadržování žadatele o azyl],
- stížnost č. 23661/03 – *Albert Žirovnický* (č. 2) (odstavce 1, 4 a 5).

2.2.3. Stížnosti týkající se práva na rodinný život (článek 8 Úmluvy)

Některé stížnosti se zabývají právem rodičů na péči o nezletilé děti, popř. právem rodičů (sourozenců) na styk s nimi:

- stížnost č. 39527/06 – *Roman Vorel* (řízení o poměrech nezletilých dětí, o popření otcovství; styk s nezletilými),
- stížnost č. 7810/05 – *Josef Pavelka* (řízení o poměrech nezletilého dítěte a styk s ním),
- stížnost č. 7595/07 – *Pantinos Mavrogenis* (řízení o navrácení nezletilých dětí na Kypr podle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, styk s dětmi),
- stížnost č. 28465/06 – *Eva Kabešová a Jiří Ondráček* (řízení o úpravě poměrů nezletilého dítěte, styk matky a polorodého sourozence s nezletilým dítětem).

2.2.4. Stížnosti týkající se práva na pokojné užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě)

Tyto stížnosti lze klasifikovat následovně:

(i) Stížnosti vlastníků nájemních domů a bytů týkající se regulace nájemních vztahů

V těchto stížnostech, vybraných jako pilotní, je namítáno nejenom porušení článku 1 Protokolu č. 1, nýbrž i článků 13 (právo na účinný prostředek nápravy) a 14 Úmluvy (zákaz diskriminace) ve spojení se článkem 1 Protokolu č. 1. O těchto kauzách je vláda průběžně informována. Pro úplnost se znovu uvádí jejich seznam:

- stížnost č. 38814/04 – *Jan Vomočil*,
- stížnost č. 11179/06 – *Oskar Morawetz*,
- stížnost č. 11163/06 – *Vladislav Hlaváček a Václav Hlaváček*,
- stížnost č. 1458/07 – *Art 38, a. s.*

(ii) Stížnosti povinných osob v restituci:

- stížnost č. 36561/05 – *Martin Otava*,
- stížnost č. 9225/06 – *Mojmír Sršeň a ostatní*,
- stížnost č. 37400/06 – *Vladimír Tesař a Olga Tesařová*,
- stížnost č. 1608/06 – *Antonín Němeček*,
- stížnost č. 7579/07 – *Stanislava Smržová*.

(iii) Ostatní:

- stížnost č. 38238/04 – *Forminster Enterprises Limited* (délka zajištění majetku stěžovatelky, o němž bylo rozhodnuto v trestním řízení proti třetím osobám),
- stížnost č. 5208/04 – *Ivana Klimešová* (absence náhrady za pozemky, na nichž se nacházejí silnice),
- stížnost č. 15630/05 – *Zdena Růžičková* (promlčení práva oprávněného dědice na vydání předmětu dědictví).

2.2.5. Jiné stížnosti

Mezi jiné stížnosti lze zařadit tuto:

- stížnost č. 17070/07 – *Vasyl Chyryanyk*: stížnost nebyla přesně formulována, patrně by se po dopracování odvíjela od článku 3 Úmluvy (zákaz mučení, ponižujícího nebo nelidského zacházení), nicméně k jejímu urgentnímu oznámení vládě došlo v souvislosti s vydáním předběžného opatření podle článku 39 jednacího řádu Soudu⁴ za účelem předejít vyhoštění stěžovatele. Poté, co se ukázalo, že stěžovatel české území dobrovolně opustil, bylo předběžné opatření zrušeno. Soud o stížnosti zřejmě dosud nerozhodl.

2.3. ÚČAST NA VEŘEJNÉM JEDNÁNÍ SOUDU

Dne 17. ledna 2007 se konalo v Paláci lidských práv veřejné jednání před velkým senátem ve věci *D. H. a ostatní* (stížnost romských dětí na diskriminační zařazení do zvláštních škol, projednáváná na poli antidiskriminačního článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1, který zaručuje právo na vzdělání).

Rozsudek velkého senátu ve věci bude vydán dne 13. listopadu 2007.

2.4. OSTATNÍ AKTIVITY VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE VE VZTAHU K SOUDU

Nezdá se, že by za uplynulé období bylo namístě zvláště vyzdvihnout některou z řady takových aktivit kanceláře vládního zmocněnce.

III. Výkon rozsudků Soudu

Na materii výkonu rozsudků Soudu lze, podobně jako to činí Výbor ministrů, nahlížet v rovínách zaplacení spravedlivého zadostiučinění (oddíl 3.1.), individuálních opatření k nápravě porušení Úmluvy (oddíl 3.2.) a obecných opatření k zamezení dalšího porušování Úmluvy (oddíl 3.3.). Výsledkem splnění všech povinností vyplývajících z rozsudků Soudu podle článku 46 Úmluvy je vydání závěrečné rezoluce, kterou také řízení o stížnosti definitivně končí (oddíl 3.4.).

3.1. ÚHRADA SPRAVEDLIVÉHO ZADOSTIUČINĚNÍ

Na poli úhrady spravedlivého zadostiučinění nedošlo v prvním pololetí roku 2007 k výrazným problémům.

⁴ Předběžné opatření vydané Soudem je pro stát závazné a při jeho nedodržení dochází k porušení článku 34 Úmluvy (rozsudek *Mamatkulov a Askarov proti Turecku*, velký senát, 4. února 2005; rozsudek *Olaechea Cahuas proti Španělsku*, 10. srpna 2006). Vynikající spolupráci odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra při řešení tohoto případu je namístě ocenit.

3.2. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ PORUŠENÍ ÚMLUVY

Nové rozsudky vydané proti České republice v prvním pololetí roku 2007 vyvolávají na prvním místě potřebu dále sledovat řízení, u nichž Soud dospěl k závěru o jejich nepřiměřené délce nebo u kterých Soud vyslovil porušení jiného práva spjatého s liknavým postupem soudů. Týká se to rozsudků *Mezl, Patera, Zavřel*. V posledně zmiňované kauze bylo vysloveno porušení článku 8 Úmluvy, přičemž dítě nenabývalo zletilosti ani nebyl styk zakázán. Vládní zmocněnec o rozsudku informoval příslušné soudy a orgán sociálně právní ochrany dětí a vyzval je k jeho implementaci.

Rozsudek *Havelka a ostatní* vyvolává nutnost přijmout opatření k opětovnému sloučení rodiny. Podobně jako po rozsudku *Zavřel* byly informovány příslušné soudy a orgán sociálně právní ochrany dětí a tyto byly vyzvány k implementaci rozsudku.

Se zřetelem k tomu, jak Soud kauzu *Heglas* zhodnotil, tzn. neshledal porušení práva na spravedlivý proces, úvaha o obnově řízení před Ústavním soudem se nezdá být namístě. Sekretariát Výboru ministrů ani takové opatření nenavrhuje.

Jisté znepokojení v této souvislosti však představuje prodlení, s jakým Ústavní soud reaguje na žádosti úspěšných stěžovatelů v trestních věcech o obnovu řízení. Žádná taková žádost dosud nebyla projednána.

3.3. OBECNÁ OPATŘENÍ K ZAMEZENÍ PORUŠOVÁNÍ ÚMLUVY

Z nových rozsudků vydaných proti České republice v prvním pololetí roku 2007 především rozsudek *Heglas*, ve kterém Soud dospěl k závěru, že zásahy do stěžovatelova práva na soukromý život postrádají zákonný základ, implikuje, že je třeba zhodnotit potřebu obecných opatření. Situace se nicméně změnila od doby, kdy se odehrál skutkový základ případu: trestní řád byl doplněn o ustanovení § 88a a 158d, o čemž bude Výbor ministrů informován.

Případy charakterizované vážnou výkonem rozhodnutí o styku rodičů s nezletilými dětmi sice nutně nevyvolávají potřebu měnit stávající právní úpravu obsaženou především v občanském soudním řádu (Soud poznamenal, že se instrumentarium vnitrostátních orgánů jeví jako dostatečné; problémové bylo spíše jeho nepoužívání v praxi), nicméně Ministerstvo spravedlnosti na toto téma vedlo reflexi, jejímž výsledkem by měl být vládní návrh novely občanského soudního řádu. Tento počín lze přivítat, byť s vědomím, že pokud soudy a orgány sociálně právní ochrany dětí nebudou klást skutečný důraz na účinnou ochranu práva na rodinný život, zůstane každá právní úprava na daném úseku jen mrtvou literou zákona, která opakovanému porušování článku 8 Úmluvy ze strany českých orgánů nezabrání. Soudní řízení o úpravě poměrů nezletilých dětí, která zdoluhavě pokračují navzdory rozsudku Soudu o porušení článku 6 odst. 1 nebo článku 8 Úmluvy, optimismu úplně nepřidávají.⁵

3.4. REZOLUCE VÝBORU MINISTRŮ

V tomto oddílu se zmíníme o případech přijatých závěrečných rezolucí Výboru ministrů, jimiž končí projednávání určité kauzy v Radě Evropy, a o případech, které jsou z hlediska informací poskytnutých Českou republiku připraveny na vydání závěrečné rezoluce.

⁵ Například ve věci *Koudelka* byl vydán rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 dne 14. prosince 2006. Spis spolu s odvoláními byl postoupen Městskému soudu v Praze dne 12. dubna 2007, přičemž jednání bylo nařízeno až na 14. listopadu 2007. Podle zprávy vedení městského soudu bude proti předsedovi senátu zahájeno kárné řízení.

3.4.1. Přijaté závěrečné rezoluce Výboru ministrů

Dne 20. dubna 2007 přijal Výbor ministrů závěrečné rezoluce v těchto třech případech:

- rozsudek ze dne 5. listopadu 2002 ve věci *Pincová a Pinc*,
- rozsudek ze dne 12. listopadu 2002 ve věci *Zvolský a Zvolská*,
- rozsudek ze dne 15. března 2005 ve věci *Soudek*.

3.4.2. Případy připravené na vydání závěrečné rezoluce Výboru ministrů

Ke konci prvního pololetí roku 2007 se jedná o tyto případy:

- rozsudek ze dne 25. října 2005 ve věci *Vejmola*,
- rozsudek ze dne 24. února 2004 ve věci *Vodárenská akciová společnost, a. s.*,
- rozsudek ze dne 29. července 2003 ve věci *Červeňáková a ostatní*,
- rozsudek ze dne 26. listopadu 2002 ve věci *Bucheň*,
- rozsudek ze dne 12. července 2001 ve věci *Malhous*,
- rozsudek ze dne 21. října 2003 ve věci *Kreditní a průmyslová banka*,
- rozsudek ze dne 17. května 2005 ve věci *Udovik*,
- rozsudek ze dne 18. ledna 2005 ve věci *Šoller*,
- rozsudek ze dne 21. června 2005 ve věci *Turek*,
- rozsudek ze dne 21. června 2005 ve věci *Páleník*,
- rozsudek ze dne 27. září 2005 ve věci *Pillmann*,
- rozsudek ze dne 25. ledna 2005 ve věci *Singh*,
- rozsudek ze dne 12. listopadu 2002 ve věci *Běleš a ostatní*,
- rozsudek ze dne 12. dubna 2005 ve věci *Mařík*,
- rozsudek ze dne 28. února 2006 ve věci *Krasniki*,
- rozsudek ze dne 18. července 2006 ve věci *Balšán*,
- rozsudek ze dne 26. října 2006 ve věci *Friedrich*.

Obsah

Úvod

I. Přehled případů uzavřených Soudem v období od 1. ledna do 30. června 2007.....	2
1.1. Rozsudky Soudu ve věci samé.....	2
1.1.1. Nové rozsudky Soudu.....	2
1.1.2. Žádosti o postoupení věci velkému senátu.....	12
1.2. Stížnosti prohlášené za nepřijatelné.....	12
1.2.1. Komunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné.....	12
1.2.2. Nekomunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné.....	16
1.3. Stížnosti vyškrtnuté ze seznamu.....	18
1.3.1. Schválená smírná urovnání stížností.....	19
1.3.2. Stažené stížnosti.....	19
II. Přehled případů, u nichž nastal v období od 1. ledna do 30. června 2007 vývoj a řízení o nich nadále probíhá.....	19
2.1. Stížnosti prohlášené za přijatelné.....	20
2.2. Nově oznámené stížnosti.....	21
2.2.1. Stížnosti týkající se práva na spravedlivý proces (článek 6 Úmluvy).....	21
2.2.2. Stížnosti týkající se práva na svobodu a osobní bezpečnost (článek 5 Úmluvy).....	21
2.2.3. Stížnosti týkající se práva na rodinný život (článek 8 Úmluvy).....	22
2.2.4. Stížnosti týkající se práva na pokojné užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě).....	22
2.2.5. Jiné stížnosti.....	23
2.3. Účast na veřejném jednání Soudu.....	23
2.4. Ostatní aktivity vládního zmocněnce ve vztahu k Soudu.....	23
III. Výkon rozsudků Soudu.....	23
3.1. Úhrada spravedlivého zadostiučinění.....	23
3.2. Individuální opatření k nápravě porušení Úmluvy.....	24
3.3. Obecná opatření k zamezení porušování Úmluvy.....	24
3.4. Rezoluce Výboru ministrů.....	24
3.4.1. Přijaté závěrečné rezoluce Výboru ministrů.....	25
3.4.2. Případy připravené na vydání závěrečné rezoluce Výboru ministrů.....	25
Obsah.....	26